

Univerzita Karlova
Právnická fakulta

**Množství větší než malé v rozhodovací
praxi obecných soudů**

Studentská vědecká odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

2023

Autor: Johana Špronglová

XVI. ročník SVOČ

Konzultant: JUDr. Mgr. Marek Dvořák, Ph.D.

Navrhovaný specializační modul: Trestní právo, kriminologie a kriminalistika

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do XVI. ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) vypracovala samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 20. dubna 2023

Johana Špronglová

Celkový rozsah vlastního textu práce (od úvodu po závěr), včetně mezer a poznámek pod čarou: 50 118 znaků

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Mgr. Marku Dvořákovi, Ph.D. za připomínky a čas věnovaný konzultaci práce.

Seznam zkratek

MDMA – extáze, 3,4-methylendioxymethamfetamin

POP NSZ – pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce

THC – tetrahydrokanabinol, delta-9-tetrahydrokanabinol

tr. zák. – zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

TrZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

ZNL – zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

ZPPP – závazný pokyn policejního prezidenta

Obsah

1. Úvod	1
2. Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu - § 284 TrZ	2
3. Množství větší než malé	3
3.1. Počáteční východiska a judikatura	3
3.2. Nařízení vlády č. 467/2009 Sb.	5
3.3. Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 13/12	7
3.4. Stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013.....	8
3.4.1. Kritika stanoviska	10
3.5. Analýza současné soudní praxe	12
3.5.1. Metamfetamin.....	13
3.5.2. THC.....	17
3.5.3. Obecné závěry	21
4. Závěr.....	23
5. Seznam zdrojů.....	24

1. Úvod

Na trestněprávním postihu řadových uživatelů drog nepanuje jednoznačná společenská shoda. Jako argument proti zaznívá primárně tvrzení, že toxikomanie je nemoc, která se má léčit, a toxikoman svým způsobem oběť své závislosti. Mezi další argumenty patří i náklady na pobyt toxikomanů ve věznicích a jiné následky způsobené domněle zbytečnou represí. Tyto postoje spadají pod jednu ze dvou vůdčích koncepcí, tzv. koncepci terapeutickou, proti níž stojí koncepce represivní.¹ Ta naopak pohlíží na toxikomana jako na nezbytnou složku fungování drogového trhu. Podle ní s sebou jeho jednání přináší řadu dalších škodlivých následků – pro celou společnost, pro jeho nejbližší okolí a v neposlední řadě pro jeho osobu.

Povinnost zakotvení trestněprávního postihu toxikomanů pro Českou republiku vplynula z mezinárodních závazků.² Nedovolené držení omamných a psychotropních látek, tehdy ještě pod § 187a zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona (dále jen „tr. zák.“), se stalo součástí právního řádu krátce před příchodem nového tisíciletí a přineslo s sebou řadu otázek. Především - aby v rámci jeho zavedení dávalo rozlišení konzumenta od dealera smysl, mělo by být nejprve stanoveno množství drogy, které u sebe takový konzument obvykle drží. Jaké množství tedy představuje hranici mezi přestupkem a trestným činem? Ačkoliv při výkladu příslušného ustanovení vyvstávají i další otázky (co vlastně v praxi znamená přechovávat? Na jaké látky se vztahuje? A kdo to stanoví?), vybrala jsem si k podrobnějšímu rozboru záměrně tu nejproblematičtější.

Zákonný znak množství většího než malého je klíčovou součástí skutkové podstaty trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky podle § 284 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „TrZ“). Mnozí si jistě představí, že je ke každé látce stanovena konkrétní hodnota, kterou mají adresáti normy k dispozici. Tak jednoduché to ale není. V důsledku převratného vývoje úpravy v uplynulé dekádě jsou rozhodnutí soudů jediným praktickým ukazatelem, který k dané problematice zůstal. To vytváří prostor pro diskuzi o tom, zda nekonkrétní úprava může vést k excesům ze strany orgánů činných v trestním řízení a zda jsou práva pachatelů dostatečně chráněna, pokud se nedá jednoznačně předvídat, v jakém okamžiku je skutková podstata podle § 284 TrZ naplněna. Ve světle předchozích východisek se ve své práci proto chci zaměřit i na současnou soudní praxi, tedy na to, jaké množství je soudy kvalifikováno jako množství větší než malé, a na její (ne)jednotnost v tomto ohledu.

¹ ŠÁMAL, P., GRÍVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné*. 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 919.

² ŠÁMAL, P. § 187a [Přechovávání pro sebe]. In: ŠÁMAL, P., PŮRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1161, marg. č. 1.

2. Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu - § 284 TrZ

Trestný čin přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu má dvě základní skutkové podstaty. U obou je postihováno neoprávněné přechovávání látek pro vlastní potřebu v množství větším než malém. První odstavec se věnuje konopným látkám, druhý potom látkám ostatním, přičemž za první kategorii zákonodárce stanovil nižší trestní sazbu. Pasáž trestního zákoníku, do které je toto ustanovení zařazeno, tedy tzv. drogové trestné činy, je podepřena opakovaně novelizovaným společným ustanovením § 289 TrZ. Podstatný je především jeho první odstavec, který odkazuje na zvláštní zákon vymezující omamné a psychotropní látky. Tím je zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů (dále jen „ZNL“), doplněný nařízením vlády o seznamech návykových látek č. 463/2013 Sb.³

Ustanovení § 284 TrZ postihuje výlučně uživatele drog, nikoliv výrobce a distributory, kteří se svým jednáním dopouští závažnějšího trestného činu podle § 283 TrZ. Držení drogy pro svou vlastní potřebu se vyznačuje nižší společenskou škodlivostí než přechovávání drogy pro jiného, nemluvě o její výrobě, dovozu, prodeji a podobným typům jednání. I proto u § 283 TrZ stačí v základní skutkové podstatě jakékoli množství dané látky, zatímco u § 284 TrZ přichází trestněprávní postih na řadu až při překročení množství většího než malého. Ve vztahu k § 283 TrZ jde o subsidiární privilegovanou skutkovou podstatu.⁴

Odstavce 3 a 4 pojednávají o spáchání činu ve větším a značném rozsahu. Tyto rozsahy se podle judikatury odvíjí od množství většího než malého. Větší rozsah má být jeho desetinásobkem, značný rozsah poté desetinásobkem tohoto většího rozsahu, tedy stonásobkem množství většího než malého. Toto pravidlo bylo dovozeno usnesením velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, sp. zn. 15 Tdo 1003/12, ze dne 27.02.2013, a to v rámci stejně koncipovaných rozsahů u ustanovení § 283 TrZ.

Nutno podotknout, že pokud není zákonný znak většího než malého množství naplněn a pachatel se tak nedopustí trestného činu podle § 284 TrZ, neznamená to, že u sebe menší množství omamné či psychotropní látky může držet bez postihu. V takovém případě půjde o přestupek, jehož skutková podstata je dnes vymezena v § 39 odst. 2 písm. b) ZNL.

³ VICHEREK, R. § 284 [Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu]. In: ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 13-16.

⁴ Tamtéž, marg. č. 6.

3. Množství větší než malé

Shora popsaná úprava je však problematická právě kvůli nedostatečně konkrétnímu vymezení množství většího než malého. Ačkoliv je pojem zcela klíčový pro právní kvalifikaci daného trestného činu, cesta ke zjištění konkrétních hodnot u jednotlivých látek je komplikovaná a nevede k jasnému závěru.

3.1. Počáteční východiska a judikatura

Obdoba dnešní skutkové podstaty § 284 TrZ byla původně zařazena do tr. zák. novelou⁵ v roce 1998, a to jako ustanovení § 187a. Novela zavedla duální systém postihu přechovávání omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu - správní a trestní, přičemž hranici mezi nimi představoval právě zákonný znak množství většího než malého.⁶ Předtím se podle trestního zákona postihovalo pouze přechovávání omamné a psychotropní látky pro jiného.

Prvním vodítkem pro představu o tomto množství byl **závazný pokyn policejního prezidenta č. 39/1998**, později nahrazený pokyny č. 64/2001, č. 102/2003 a dalšími.⁷ Jeho příloha obsahovala tabulku, která vyčíslila orientační množství větší než malé u sedmi základních látek, viz *Tabulka 1*, a měla usnadnit práci příslušníků Policie České republiky.

Na to následně navázal **pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 6/2000**, který upravoval postup státních zastupitelství v souvislosti s trestnou činností kvalifikovanou podle § 187a tr. zák.⁸ Nejvyšší státní zástupkyně v něm předepsala, aby v žalobním návrhu bylo vždy uvedeno odborné vyjádření z oboru kriminalistické techniky, odvětví soudní chemie, na základě kterého je určen jednak druh látky, jednak její celkové zajištěné množství, jednak váhové množství účinné látky v zajištěném vzorku, které je pro právní kvalifikaci nejdůležitější. Pokyn také zahrnoval tabulku orientačních hodnot, tentokrát nejen k množství většímu než malému, ale i k většímu rozsahu (v § 187a tr. zák. byly pouze dva hraniční rozsahy, na rozdíl od § 284 TrZ, ve kterém jsou společně se značným rozsahem tři). Zatímco u některých látek měl být větší rozsah desetinásobkem většího než malého množství, například u kokainu nebo metamfetaminu měla být tato hodnota jeho dvacetinásobkem, a u některých látek i více, viz *Tabulka 1*. V komentáři k pokynu je pro tyto závěry poskytnuto rozsáhlé odůvodnění,

⁵ Provedenou zákonem č. 112/1998 Sb.

⁶ JURÁKOVÁ, I. Několik poznámek ke kriminalizaci držení drog pro vlastní potřebu. *Právní rozhledy*, 1999, č. 1, s. 15-18.

⁷ ZEMAN, P., ŠTEFUNKOVÁ, M., TRÁVNÍČKOVÁ, I. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), s. 43.

⁸ Tamtéž.

podložené především náhledem do právní úpravy jiných států. Východiska se z velké části rozcházejí s pozdější judikaturou Nejvyššího soudu, což je ale pochopitelné, vzhledem k tomu, že jde o řešení přijaté krátce po účinnosti nové úpravy. Pokyn následně nahradily např. pokyny č. 2/2006 a č. 1/2008, ve kterých byly hodnoty totožné.

Ani jeden z těchto dokumentů není obecně závazným právním předpisem. Příložené orientační tabulky nebyly pro soudy závazné a na rozhodovací praxi měly pouze dílčí vliv. Oba typy pokynů navíc u některých látek paralelně uváděly odlišné hodnoty. Na to nejvyšší státní zástupkyně upozornila v komentáři k prvnímu vydanému pokynu, kde orientačním hodnotám stanoveným policejním prezidentem vytkla, že jejich vyčíslení není ničím podloženo. Výklad množství většího než malého tedy působil orgánům činným v trestním řízení komplikace již od počátku.

Tabulka 1: Orientační hodnoty stanovené ZPPP č. 39/1998 a POP NSZ č. 6/2000.

	ZPPP č. 39/1998 množství větší než malé	POP NSZ č. 6/2000 množství větší než malé	POP NSZ č. 6/2000 větší rozsah
Heroin	0,3 g	0,15 g	1,5 g
Kokain	0,5 g	0,25 g	5 g
Metamfetamin	0,5 g	0,5 g	10 g
Amfetamin	0,5 g	0,5 g	10 g
MDMA	1 g	1 g	24 g
LSD	0,0005 g	0,0005 g	0,006 g
THC	0,3 g	0,3 g	7,5 g

Zdroj: Vlastní zpracování ze ZPPP č. 39/1998, kterým se upravuje postup příslušníků Policie ČR při odhalování protiprávních jednání souvisejících s toxikomanií, a POP ze dne 27.04.2000, poř. č. 6/2000 NSZ, jímž se upravují podrobnosti postupu státních zastupitelství při postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák., č. 6/2001 SIS.

Pro účely sjednocení rozhodovací praxe obecných soudů musel představu o tomto množství pomoci dokreslit Nejvyšší soud. Důležité, dodnes citované východisko se objevilo v jeho rozsudku sp. zn. 4 Tz 142/2000 ze dne 12.07.2000. Ten vymezil množství větší než malé následovně: „...*takové množství přechovávané omamné nebo psychotropní látky nebo jedu, které podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých dávek pětinasobně až desetinásobně (v případě metamfetaminu desetinásobně, tj. 0,5 g) převyšuje běžnou jednorázovou dávku průměrného konzumenta.*“

V rozsudku sp. zn. 3 Tz 56/2001 ze dne 19.04.2001 Nejvyšší soud následně upozornil také na potřebu individuálního odborného posouzení osoby pachatele. U prvokonzumentů a trvalých uživatelů totiž může být mnohonásobný rozdíl mezi tím, jaké množství omamné a psychotropní látky je způsobilé jejich život či zdraví ohrozit. Za tímto účelem by měl být přibrán příslušný znalec. I dřívější rozsudek (sp. zn. 4 Tz 142/2000) poukázal na nutnost přezkoumání skutečnosti, zda pachatel užívá látky pravidelně, velikosti jeho obvykle zneužívané dávky, délky přechovávání a dalších aspektů. Ačkoliv se podobně individuální přístup jeví jako nejspravedlivější řešení, jeho praktické provedení komplikuje mnoho faktorů. Patří mezi ně hlavně složitost prokázání daných skutečností, která mnohokrát vede k neúplnému dokazování, ale také vysoké náklady na vypracování znaleckých posudků a vytíženost znaleckých pracovišť. Paušální vymezení hranice přechovávané látky je v tomto ohledu o poznání méně finančně a časově náročné.⁹ Východiskem se nakonec stal kompromis mezi oběma přístupy, tedy stanovení určité orientační hranice v kombinaci s přihlédnutím k míře závislosti pachatele a jiným individuálním faktorům.

3.2. Nařízení vlády č. 467/2009 Sb.

Prevrat přišel v roce 2010 s účinností nového trestního zákoníku. Znak množství většího než malého byl nově konkrétně a závazně vymezen nařízením vlády č. 467/2009 Sb. na základě zmocňovacího ustanovení § 289 odst. 2 TrZ, v následujícím znění: „*Vláda nařízením stanoví, co se považuje za jedy ve smyslu § 283, 284 a 286 a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.*“ Ustanovení mělo přispět k jednotnosti postupu orgánů činných v trestním řízení a zprostředkovat efektivní reakci na potřeby praxe vzhledem k rychlému vývoji drogového trhu.¹⁰

Tabulka hodnot se nacházela v příloze č. 2 a oproti dřívějším tabulkám obsahovala kromě nejmenšího množství účinné látky i celkové množství látky, které se považuje za množství větší než malé. Pro lepší přehled navíc stanovila i hmotnost nejobvyklejší soli u látek, které se v této formě mohou vyskytovat. Nově vymezená množství nebyla shodná s hodnotami dříve stanovenými pokynem policejního prezidenta a nejvyššího státního zástupce – někdy se lišily o setiny gramů, jindy mnohonásobně, viz *Tabulka 3*.

⁹ PÚRY, F., SOTOLÁŘ, A., ŠÁMAL, P. K problematice trestněprávního postihu přechovávání drog pro vlastní potřebu. *Právní rozhledy*, 1999, č. 10, s. 509-517.

¹⁰ ŠÁMALOVÁ, M. § 289 [Společné ustanovení]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2916, marg. č. 2.

Tabulka 2: Množství větší než malé u některých základních omamných a psychotropních látek podle nařízení vlády č. 467/2009 Sb.

	Celkové množství	Množství účinné látky	Množství soli
Heroin	1,5 g	0,2 g	0,22 g (hydrochlorid)
Kokain	1 g	0,54 g	0,6 g (hydrochlorid)
Metamfetamin	2 g	0,6 g	0,72 g (hydrochlorid)
Amfetamin	2 g	0,73 g	1 g (sulfát)
MDMA	4 tablety / 0,4 g	0,34 g	0,4 g (hydrochlorid)
LSD	5 papírků / tablet	0,000134 g	0,000250 g (tartarát)
Marihuana	15 g sušiny	1,5 g (THC)	
Hašiš	5 g	1 g (THC)	

Zdroj: Vlastní zpracování z nařízení č. 467/2009 Sb., vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.

Rozporuplné je stanovení odlišného množství účinné látky u marihuany a hašišu, ačkoliv jde v obou případech o účinnou látku totožnou (nejen chemicky, ale i právně podle ZNL).

Tabulka 3: Srovnání množství většího než malého (účinné látky) podle ZPPP č. 39/1998, POP NSZ č. 6/2000 a nařízení vlády č. 467/2009 Sb.

	ZPPP č. 39/1998	POP NSZ č. 6/2000	Nařízení vlády č. 467/2009 Sb.
Heroin	0,3 g	0,15 g	0,2 g
Kokain	0,5 g	0,25 g	0,54 g
Metamfetamin	0,5 g	0,5 g	0,6 g
Amfetamin	0,5 g	0,5 g	0,73 g
MDMA	1 g	1 g	0,34 g
LSD	0,0005 g	0,0005 g	0,000134 g
THC	0,3 g	0,3 g	1,5 g (marihuana) / 1 g (hašiš)

Zdroj: Vlastní zpracování ze ZPPP č. 39/1998, kterým se upravuje postup příslušníků Policie ČR při odhalování protiprávních jednání souvisejících s toxikomanií, POP ze dne 27.04.2000, poř. č. 6/2000 NSZ, jímž se upravují podrobnosti postupu státních zastupitelství při postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák., č. 6/2001 SIS, a nařízení č. 467/2009 Sb., vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.

3.3. Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 13/12

Závazné zakotvení množství většího než malého však jako součást právní úpravy dlouho nevydrželo. Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23.07.2013 zrušil § 289 odst. 2 TrZ ve slovech „a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů“. Zrušil také příslušné ustanovení a přílohu v nařízení vlády č. 467/2009 Sb., toho dne ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb. Dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů tedy vláda jakožto odvozený normotvůrce ztratila možnost určovat, co je množství větší než malé. Ústavní soud argumentoval tím, že podzákonný předpis nemůže vymezit skutkovou podstatu trestného činu, jelikož tato kompetence je svěřena výhradně zákonu. Stanovení tohoto množství nařízením vlády je podle něj v rozporu se zásadou *nullum crimen sine lege scripta*.

Ačkoliv se tento argument jeví logicky, v trestním zákoníku se nachází více podobných, dodnes účinných zmocňovacích ustanovení. Pokud podle Ústavního soudu nemůže nařízení vlády určovat množství větší než malé, je na pováženou, zda by mělo určovat, co se pro účely trestního zákoníku rozumí omamnou a psychotropní látkou. Seznamy omamných a psychotropních látek se přitom současně nachází v nařízení vlády č. 463/2013 Sb. Princip je prakticky stejný a porušením zásady by se dalo argumentovat nejen v tomto případě, ale i v jiných pasážích trestního zákoníku. Otázkou je, zda tato diskuse nebude časem otevřena, podobně jako byla nedávno otevřena u zmocňovacího ustanovení § 289 odst. 3 TrZ. V jeho případě Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 98/20 ze dne 27.04.2021 zrušil zmocnění vlády k určení množství většího než malého u nedovoleného pěstování rostlin a hub podle § 285 TrZ.

Po zrušené úpravě v našem právním řádu zůstala mezera, k jejímuž vyplnění Ústavní soud přistoupil zdrženlivě s předpokladem, že pokud se zákonodárce nerozhodne jinak, bude jí nadále vyplňovat samotná soudní praxe, stejně jako tomu bylo před účinností nařízení.¹¹ Tento závěr svým způsobem vrátil do hry hrozbu nejednotnosti postupu orgánů činných v trestním řízení při posuzování přechovávaného množství podle § 284 TrZ. Problematickým se navíc stal i fakt, že zažitá judikatura používaná před nařízením se nově rozcházela s judikaturou datovanou od jeho účinnosti.¹²

¹¹ ZEMAN, P., ŠTEFUNKOVÁ, M., TRÁVNÍČKOVÁ, I. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), s. 44.

¹² VICHEREK, Roman. *Množství větší než malé, aneb kolik je možné držet omamných a psychotropních látek* [online]. Epravo.cz, 21.07.2014 [cit. 08.04.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/mnozstvi-vetsi-nez-male-aneb-kolik-je-mozne-drzet-omamnych-apsychotropnich-latek-pro-vlastni-potrebu-94705.html>.

3.4. Stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013

Posledním pokusem o definování množství většího než malého je sjednocovací stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu, sp. zn. Tpjn 301/2013, ze dne 13.03.2014 (v této kapitole dále jen „stanovisko“), k výkladu pojmu „množství větší než malé“ u omamných a psychotropních látek a přípravků je obsahujících a jedů. Tím se Nejvyšší soud pokusil vyplnit mezeru po úpravě zrušené nálezem Ústavního soudu a pomocí obecným soudům opět sjednotit rozhodovací praxi. Spolu se stanoviskem předložil i novou tabulku orientačních hodnot, kterou dosud nepřekonal žádné novější východisko.

Tabulka 4: Množství větší než malé u některých základních omamných a psychotropních látek podle stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013.

	Celkové množství	Množství účinné látky	Množství soli
Heroin	1,5 g	0,2 g	0,22 g (hydrochlorid)
Kokain	1 g	0,54 g	0,6 g (hydrochlorid)
Metamfetamin	1,5 g	0,5 g	0,6 g (hydrochlorid)
Amfetamin	2 g	0,73 g	1 g (sulfát)
MDMA	4 tablety / 0,4 g	0,34 g	0,4 g (hydrochlorid)
LSD	5 papírků / tablet	0,000134 g	0,000250 g (tartarát)
Marihuana	10 g sušiny	1 g	
Hašiš	5 g	1 g	

Zdroj: *Vlastní zpracování ze stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013.*

Základní definice množství většího než malého ve stanovisku je prakticky stejná jako v dřívější judikatuře – má jít o: „*takové množství přechovávané omamné nebo psychotropní látky nebo jedu, které vícenásobně – podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých látek – převyšuje běžnou dávku obvyklého konzumenta.*“ Opět jde o kombinaci paušálního vymezení hodnot a individuálního přístupu k pachateli, u kterého je potřeba zohlednit, zda jde o prvokonzumenta, rekreačního uživatele, nebo těžce závislého.

K návrhu stanoviska se ještě před jeho vydáním na vyžádání Nejvyššího soudu vyjádřilo několik institucí. Nejvyšší státní zastupitelství v Brně například poukázalo na nedůslednost vymezení odlišných hodnot účinné látky THC u marihuany a hašišu, kterou Nejvyšší soud ve své tabulce nakonec srovnal na stejnou hranici. Dalšími podněty uvedenými v úvodní části

odůvodnění stanoviska se Nejvyšší soud v některých případech řídil, v některých ne. Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti ve svém vyjádření kladlo největší důraz na skutečnost, že přepínání represe a snížení hranice držených množství má řadu nežádoucích následků. I přesto Nejvyšší soud oproti tabulce nařízení vlády snížil hranici množství většího než malého např. u metamfetaminu, čímž míru kriminalizace jeho přechovávání zvýšil. U metamfetaminu lze přitom očekávat znatelný dopad posunutí této hranice, vzhledem k tomu, že jde o jednu z nejfrekventovaněji užívaných nezákonných návykových látek v České republice.¹³

V odůvodnění Nejvyšší soud vylíčil, že množství větší než malé nelze stanovit absolutní hodnotou, jelikož se běžná dávka obvyklého konzumenta v průběhu času neustále vyvíjí. Hodnoty uvedené v tabulce jsou tedy pouze orientační. Klíčové je množství účinné látky. „Brutto“ množství má význam pouze v případě, že je v jeho rámci překročena i hranice účinné látky, nebo podle dřívější judikatury také v případech, kdy množství účinné látky nelze zjistit.¹⁴

Tabulka 5: Srovnání množství většího než malého (účinné látky) u některých základních látek podle nařízení vlády č. 467/2009 Sb. a stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013.

	Nařízení vlády č. 467/2009 Sb.	Stanovisko NS sp. zn. Tpjn 301/2013
Heroin	0,2 g	0,2 g
Kokain	0,54 g	0,54 g
Metamfetamin	0,6 g	0,5 g
Amfetamin	0,73 g	0,73 g
MDMA	0,34 g	0,34 g
LSD	0,000134 g	0,000134 g
Marihuana	1,5 g (THC)	1 g
Hašiš	1 g (THC)	1 g

Zdroj: *Vlastní zpracování z nařízení č. 467/2009 Sb., vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, a stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013.*

¹³ CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., DVOŘÁKOVÁ, Z., ČERNÍKOVÁ, T., ORLÍKOVÁ, B., ROUS, Z., JAROŠÍKOVÁ, H., FRANKOVÁ, E., DÉKÁNY, L., FIDESOVÁ, H., VOPRAVIL, J. Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2022. CHOMYNOVÁ, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky. s. 12.

¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012.

Posouzení konkrétních hodnot v praxi navíc není jediný problém, který je se zákonným znakem množství většího než malého spojován. Krajský soud v Českých Budějovicích například ve svém vyjádření ke stanovisku upozornil na skutečnost, že okresní soudy v případech neprokázání přechovávání množství většího než malého často obžalovaného zcela zproští obžaloby. Správně by přitom měl být skutek postoupen příslušnému správnímu orgánu k posouzení, zda se nejedná o přestupek.

3.4.1. Kritika stanoviska

Pokud jde o celkový záměr stanoviska, kolektiv autorů z Institutu pro kriminologii a sociální prevenci se ve svém článku z roku 2017 zamýšlí například nad tím, zda Nejvyšší soud zveřejněním paušálních orientačních hodnot „nesupluje činnost zákonodárce či exekutivy“.¹⁵ Ať už je odpověď na tuto otázku jakákoliv, zákonodárce ani exekutiva zatím s jiným východiskem nepřišli. V současnosti se tedy jiné řešení nenabízí a je logické, že se obecné soudy při rozhodování opírají právě o stanovisko.

Kritičtěji je nahlíženo na jeho obsahovou stránku. Objevují se názory, že není vypracované s potřebnou pečlivostí a v konečném důsledku vyvolává více otázek, než na kolik odpovídá. Kritický rozbor poskytují JUDr. Jan Vidrna a JUDr. Ing. Jan Vučka v článku *Větší než malé množství nejistoty*.¹⁶ Autoři na konkrétních příkladech poukazují na to, že jeho výklad činí problémy i obecným soudům, které tak chybně operují s jeho závěry. Dále se podrobněji věnují jednotlivým konkrétním nedostatkům, z nichž bych chtěla podtrhnout zejména následující:

- ve stanovisku chybí vymezení pojmu „obvyklý konzument“ (není zřejmé, kde se nachází na škále prvouživatel – rekreační uživatel – závislý uživatel), z jehož spotřeby vychází základní dávka. Tudíž konkrétního pachatele nelze s „obvyklým konzumentem“ ani srovnat;
- shora uvedená základní dávka má být při výpočtu orientační hodnoty vynásobena koeficientem, který také není jasně určený (dle dřívější judikatury¹⁷ má jít o pětinašobek až desetinásobek). Tento koeficient spravedlivě musí být konkrétně stanoven, pokud při kvalifikaci rozhodují setiny gramů;

¹⁵ ZEMAN, P., ŠTEFUNKOVÁ, M., TRÁVNÍČKOVÁ, I. Co přinesl trestní zákoník v oblasti postihu drogové kriminality?. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 1, s. 12-16.

¹⁶ VIDRNA, J., VUČKA, J., POPOV, P. Větší než malé množství nejistoty. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 2, s. 35-41.

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 4 Tz 142/2000, ze dne 12.07.2000.

- u většiny látek stanovisko uvádí stejné orientační hodnoty jako nařízení vlády, ačkoliv pro jejich určení používá jiný výpočet. Lze tedy předpokládat, že bez pečlivějšího uvážení pouze kopíruje hodnoty z nařízení;
- stanovisko se blíže nevěnuje způsobu prokazování subjektivní stránky ve vztahu k množství účinné látky. Toto množství většinou určuje až laboratorní rozbor a pachatel v době přechovávání neví, jaký je podíl účinné látky v celkovém množství. (Na druhou stranu nutno podotknout, že tento problém opomíjela i dřívější řešení.)

I přes výše uvedené nedostatky lze aplikaci stanoviska v praxi předpokládat, vzhledem k faktu, že orgánům činným v trestním řízení aktuálně není poskytnuto jiné vodítko. Autoři článku upozorňují na několik problematických aspektů vyvolaných nejasností stanoviska, které by při aplikaci měly být zohledněny. Například:

- pokud pachatel odmítne spolupracovat a poskytnout informace potřebné pro určení míry jeho závislosti, v souladu se zásadou *in dubio pro reo* se u něj musí za daných okolností předpokládat maximální spotřeba;
- aby nejednoznačnost stanoviska nešla k tíži pachatele, je nutné předpokládat, že se orientační hodnoty v tabulce vztahují na prvouživatele. Z toho by vyplývalo, že při posouzení těžce závislých uživatelů se musí vycházet z vyšších hodnot.

Stanovisko v návaznosti na dřívější judikaturu¹⁸ také potvrzuje, že je nutné od celkového množství přechovávaného pachatelem odečíst tzv. spotřební držbu. Tou se rozumí jedna dávka, kterou má pachatel u sebe za účelem použití a která tím pádem nemá do přechovávaného množství (uschovaného na pozdější dobu) spadat.

Otázkou zůstává, do jaké míry orgány činné v trestním řízení skutečně aplikují shora uvedené postupy. Pokud stanovisko dostatečně nevysvětluje ani základní pojmy, nelze v tomto ohledu očekávat jednotnou soudní praxi.

¹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 4 Tz 142/2000, ze dne 12.07.2000.

3.5. Analýza současné soudní praxe

V následující části práce se zabývám analýzou současné judikatury ve světle východisek popsaných v předchozích kapitolách. Od 86 obecných soudů v České republice jsem vyžádala všechna trestní rozhodnutí za rok 2022, ve kterých byl skutek kvalifikován podle § 284 TrZ. S ohledem na předpoklad, že některé soudy žádosti nevyhoví, popř. jí vyhoví pouze zčásti, nebo věc nevyřídí ve stanovené lhůtě, nebylo mým cílem shromáždit všechna rozhodnutí, nýbrž jejich co největší vzorek od co nejvíce soudů.

Výsledný vzorek tvoří 267 rozhodnutí splňujících shora uvedené požadavky. Žádosti vyhovělo celkem 74 soudů, přičemž v jednotlivých okresech se počet anonymizovaných rozhodnutí pohybuje od 1 do 13. Některá rozhodnutí byla z rozboru z různých důvodů vyloučena (anonymizovaná množství, nečitelný text, nepřehlednost způsobená vysokým počtem různých druhů přechovávaných látek, jednání ve stádiu pokusu, chybějící množství účinné látky apod.).

Největší podíl představovaly rozsudky a trestní příkazy týkající se přechovávání metamfetaminu a THC, jejichž hlubší analýzou se zabývám v následujících kapitolách, kde je pro lepší přehled uveden i konkrétní počet jednotlivých rozhodnutí. Přechovávání ostatních druhů omamných a psychotropních látek se věnuje značně menší počet doručených rozsudků a trestních příkazů. MDMA například samostatně figuruje v 10 poskytnutých rozhodnutích, kokain ve 3, ketamin v 1, kodein v 1 a LSD v 1. Z takových počtů bohužel nelze vyvodit obecné závěry.

V rámci analýzy se chci věnovat zejména následujícím otázkám:

- Jaké hodnoty jsou v současné soudní praxi u metamfetaminu a THC kvalifikovány jako množství větší než malé (§ 284 odst. 1, 2 TrZ), větší rozsah (§ 284 odst. 3 TrZ) a značný rozsah (§ 284 odst. 4 TrZ)? Dochází v tomto ohledu k excesům?
- Opírají se soudy v odůvodnění o stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013?
- Jak často se v odůvodnění objevují znalecké posudky, popř. zmínky o stupni závislosti pachatele?

3.5.1. Metamfetamin

Z celkového počtu se nedovoleným přechováváním metamfetaminu podle § 284 TrZ zabývalo celkem **102** upotřebitelných rozhodnutí (z toho 75 rozsudků, 26 trestních příkazů a 1 usnesení o zastavení trestního stíhání).¹⁹

Pro připomenutí uvádím, že podle přílohy sjednocovacího stanoviska Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013 (v této kapitole dále jen „stanovisko“) se za množství větší než malé u metamfetaminu považuje více než 1,5 gramu, z toho množství účinné látky **0,5 gramu**, popř. 0,6 gramu ve formě hydrochloridu.

Jaké hodnoty jsou v současné soudní praxi u metamfetaminu kvalifikovány jako množství větší než malé (§ 284 odst. 2 TrZ)?

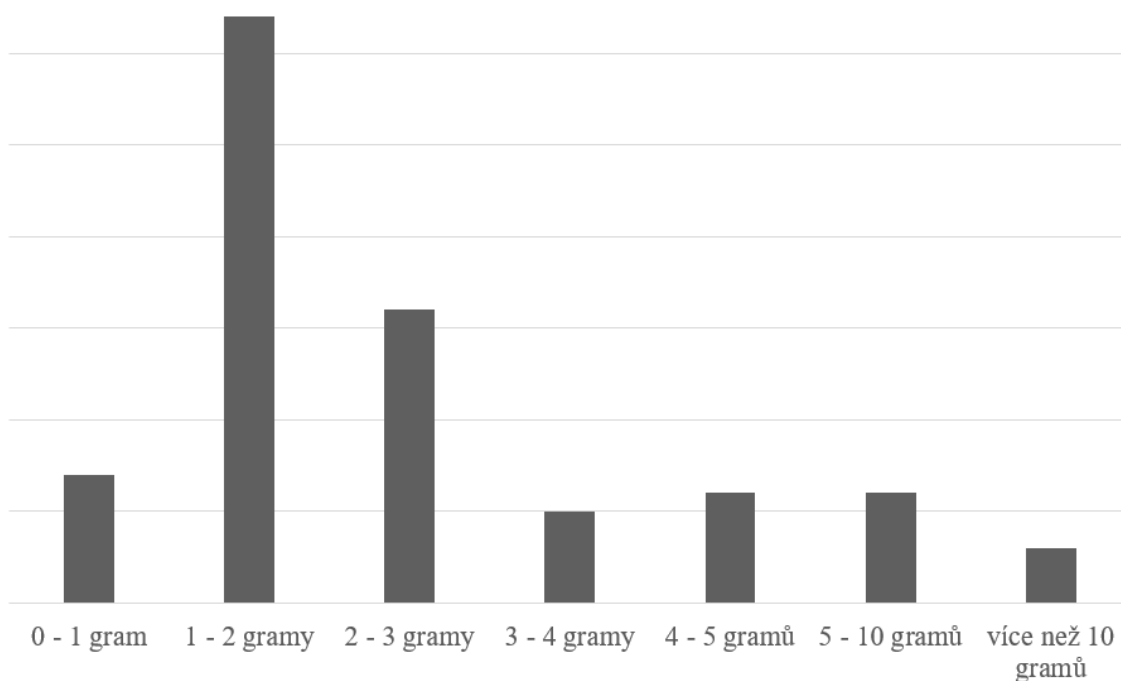
Pokud jde o minimální hranici přechovávaného množství, tedy naplnění zákonného znaku množství většího než malého, nedá se říct, že se by soudy ve své rozhodovací praxi vychylovaly pod orientační hodnotu vymezenou v příloze stanoviska.

Z poskytnutých rozhodnutí je nejnižším takto kvalifikovaným množstvím **0,619 gramu**, a to v rozsudku Okresního soudu v Šumperku, č. j. 5 T 74/2021-130, ze dne 03.08.2022. Množství se stále pohybuje 0,119 gramu nad stanovenou orientační hodnotou (oproti dříve účinnému nařízení vlády by rozdíl činil pouze 0,019 gramu). Tomuto postupu by za jiných okolností patrně nebylo co vytknout. V odůvodnění rozsudku je ale uvedeno, že obžalovaný byl zhruba deset let uživatelem drog. Jeho obvyklá spotřeba a tolerance tedy musí být vyšší než spotřeba prvokonzumenta či rekreačního uživatele, k čemuž soud zjevně nepřihlédl, ačkoliv v odůvodnění odkazuje na stanovisko, které k takovému postupu vybízí. To, že soud tuto hranici „neposunul“ na základě individuální spotřeby pachatele, lze dovodit právě z minimálního rozdílu mezi množstvím přechovávaným obžalovaným (0,619 gramu) a orientační hodnotou vyčíslenou stanoviskem (0,5 gramu). Ačkoliv jde v tomto případě o domněle nenapravitelného recidivistu a toxikomana, zákonný znak množství většího než malého by rozhodně neměl být nedůsledně vykládán v jeho neprospěch. Na základě judikatury Nejvyššího soudu a názoru odborníků (viz kapitola 3.4.1.) by u něj naopak měla být tolerovaná hranice přechovávaného metamfetaminu přiměřeně posunuta nad orientační hodnotu určenou stanoviskem, jelikož je jeho spotřeba vyšší.

¹⁹ V podané žádosti bylo zažádáno pouze o rozsudky. Pokud některé soudy nad rámec poskytly i jiné typy rozhodnutí, jako např. trestní příkazy, do rozboru jsem je také zařadila.

Další nejnižší hodnotou bylo **0,83 gramů** v rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1, č. j. 9 T 30/2022–84, ze dne 26.04.2022. Oproti předchozímu rozsudku je zde rozdíl od hodnoty určené stanoviskem vyšší, a to 0,33 gramu. I v tomto případě jde o recidivistu, o míře jeho závislosti se však v odůvodnění výslovně nehovoří. Je zde pouze zmíněno, že se vytýkané trestné činnosti dopustil již poněkolikráté, což nestačí k vyvození závěru o tom, jak často metamfetamin užíval, a zda je tedy posouzení spravedlivé. Pokud by byl těžce závislý, dalo by se zde (a i v dalších hraničních případech) polemizovat nad tím, zda by neměl být přizván znalec, který soudu pomůže dospět k závěru, zda nemá být hranice tolerovaného množství v konkrétním případě posunuta na vyšší hodnotu v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe.

Graf 1: Podíly jednotlivých hodnot, které byly soudy v roce 2022 kvalifikovány jako množství větší než malé metamfetaminu podle § 284 odst. 2 TrZ.

Zdroj: Vlastní zpracování z poskytnutých rozhodnutí obecných soudů z roku 2022, která se zabývají neoprávněným přechováváním metamfetaminu pro vlastní potřebu podle § 284 TrZ, získaných na základě podání žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb.

Jaké hodnoty (ne)jsou v současné soudní praxi u metamfetaminu kvalifikovány jako větší rozsah (§ 284 odst. 3 TrZ) a značný rozsah (§ 284 odst. 4 TrZ)?

Zde je opět záhodno připomenout, že podle dřívější judikatury má být větší rozsah desetinásobkem většího než malého množství, značný rozsah poté desetinásobkem tohoto většího rozsahu.²⁰ V případě metamfetaminu to podle hodnoty ve stanovisku tedy orientačně znamená **5 gramů** účinné látky u většího rozsahu, **50 gramů** účinné látky u značného rozsahu. To za předpokladu, že nebereme v potaz individuální spotřebu pachatele, na základě které by měla být hranice (množství většího než malého) případně posunuta výš, a tím pádem i od ní se odvíjející větší rozsah a značný rozsah.

Pozoruhodná je nejvyšší hodnota kvalifikovaná jako množství větší než malé, a to **43,15 gramů** v rozsudku Okresního soudu ve Frýdku-Místku, č. j. 1 T 97/2022-245, ze dne 22.11.2022. Toto množství má nepochybně spadat pod větší rozsah podle § 284 odst. 3 TrZ. V rozsudku však nebylo naplnění kvalifikované skutkové podstaty soudem potvrzeno, ačkoliv sám uvádí, že dané množství výrazně přesáhlo množství větší než malé. V odůvodnění soud také pracuje s „brutto“ hodnotou uvedenou stanoviskem, nikoli s množstvím účinné látky, ze kterého se má správně vycházet. Zarážející je rozpětí, se kterým soudy u metamfetaminu v praxi operují jakožto s množstvím větším než malým. Pokud u nedovoleného přechovávání drog existují čtyři různé hranice držení (přestupek, množství větší než malé, větší rozsah a značný rozsah), domnívám se, že by hodnota 0,619 gramu a 43,15 gramu neměla spadat pod jednu a tu samou z nich, vzhledem k tomu, že je mezi nimi téměř sedmdesátinásobný rozdíl. Tento rozsudek je v rámci poskytnutých rozhodnutí extrémním případem. Na druhou stranu není jediným, který se v tomto ohledu vychyluje. Mezi další rozhodnutí, která výrazně vyšší množství zařadila pouze pod odst. 2, patří například:

- rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích, č. j. 6 T 149/2022-208, ze dne 07.11.2022 (**20,226 gramu**),
- rozsudek Okresního soudu v Třebíči, sp. zn. 1 T 58/2022, ze dne 19.09.2022 (**10,75 gramu**),
- rozsudek Okresního soudu v Bruntále, č. j. 66 T 89/2022-869, ze dne 22.06.2022 (**9,66 gramu**).

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012, ze dne 27.02.2013.

Větší nejistotu přináší rozhodnutí s kvalifikací podle § 284 odst. 3 TrZ (větší rozsah). Nejnižším takto kvalifikovaným množstvím je **4,81 gramu** v trestním příkazu Okresního soudu v Teplicích ze dne 02.08.2022, jehož č. j. soud před poskytnutím anonymizoval. Vzhledem k tomu, že je toto množství nižší než 5 gramů, kvalifikace je jednoznačně v rozporu jednak se stanoviskem, jednak s veškerou dřívější judikaturou Nejvyššího soudu. Protože jde o trestní příkaz, není k dispozici ani odůvodnění, ve kterém by se dalo zjistit, jak soud k tomuto závěru dospěl. Pokud jeden soud zařadil 4,81 gramu pod větší rozsah, zatímco druhý zařadil 43,15 gramu pod množství než malé, rozhodně nelze hovořit o jednotné rozhodovací praxi.

U ostatních rozhodnutí větší rozsah vždy překročil hodnotu 5 gramů a zároveň nepřekročil hodnotu 50 gramů. Podle § 284 odst. 3 TrZ byl skutek kvalifikován v následujících případech:

- rozsudek Okresního soudu v Opavě, č. j. 1 Tm 2/2022-198, ze dne 08.03.2022 (**5,115 gramu**),
- rozsudek Okresního soudu v Jeseníku, č. j. 2 T 129/2020-175, ze dne 26.04.2022 (**11,437 gramu**),
- rozsudek Okresního soudu v Rakovníku, č. j. 1 T 40/2022-299, ze dne 22.09.2022 (**12 gramů**),
- rozsudek Okresního soudu v Nymburce, č. j. 4 T 63/2022-134, ze dne 12.09.2022 (**17,33 gramu**),
- rozsudek Okresního soudu v Liberci, č. j. 5 T 8/2022-552, ze dne 07.12.2022 (**47,27 gramu**).

Zákonný znak značného rozsahu podle § 284 odst. 4 TrZ (který by měl správně překročit alespoň 50 gramů) obsahovalo pouze jedno z poskytnutých rozhodnutí. Tím je rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku, č. j. 4 T 61/2021-494, ze dne 22.06.2022, ve kterém u sebe obžalovaný přechovával celkem **168,746 gramu** účinné látky. Dané množství se pohybuje daleko za stonásobkem množství většího než malého, toto posouzení tedy lze považovat za správné.

Tabulka 6: Nejnižší a nejvyšší hodnoty, které byly soudy u **metamfetaminu** kvalifikovány jako množství větší než malé (§ 284 odst. 2 TrZ), větší rozsah (§ 284 odst. 3 TrZ) a značný rozsah (§ 284 odst. 4 TrZ) v poskytnutém vzorku trestních rozhodnutí z roku 2022.

	Nejnižší hodnota	Nejvyšší hodnota
Množství větší než malé (§ 284 odst. 2 TrZ)	0,619 g ²¹	43,15 g ²²
Větší rozsah (§ 284 odst. 3 TrZ)	4,81 g ²³	47,27 g ²⁴
Značný rozsah (§ 284 odst. 4 TrZ)	168,746 g ²⁵	168,746 g ²⁶

Zdroj: Vlastní zpracování z poskytnutých rozhodnutí obecných soudů z roku 2022, která se zabývají neoprávněným přechováváním metamfetaminu pro vlastní potřebu podle § 284 TrZ, získaných na základě podání žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb.

3.5.2. THC

Z celkového počtu se nedovoleným přechováváním THC podle § 284 TrZ zabývalo **96** upotřebitelných rozhodnutí (z toho 52 rozsudků a 44 trestních příkazů).²⁷

Pro připomenutí uvádím, že podle přílohy sjednocovacího stanoviska Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013 (v této kapitole dále jen „stanovisko“) se za množství větší než malé u marihuany i u hašiše považuje více než **1 gram** účinné látky THC.

Jaké hodnoty jsou v současné soudní praxi u THC kvalifikovány jako množství větší než malé (§ 284 odst. 1 TrZ)?

Ani v případě THC se žádný ze soudů nevychýlil pod orientační hranici určenou stanoviskem. To znamená, že podle § 284 odst. 1 TrZ nebyla ani jednou kvalifikována hodnota nižší než 1 gram.

Nejblíže k tomu má množství **1,1 gramu** v trestním příkazu Okresního soudu v Semilech, č. j. 5 T 4/2022-38, ze dne 15.02.2022, kde vzhledem k absenci odůvodnění opět nelze zjistit, zda šlo o prvokonzumenta, rekreačního uživatele či těžce závislého. S hodnotnou

²¹ Rozsudek Okresního soudu v Šumperku, č. j. 5 T 74/2021-130, ze dne 03.08.2022.

²² Rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku, č. j. 1 T 97/2022-245, ze dne 22.11.2022.

²³ Trestní příkaz Okresního soudu v Teplicích ze dne 02.08.2022, č. j. bylo anonymizováno.

²⁴ Rozsudek Okresního soudu v Liberci, č. j. 5 T 8/2022-552, ze dne 07.12.2022.

²⁵ Rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku, č. j. 4 T 61/2021-494, ze dne 22.06.2022.

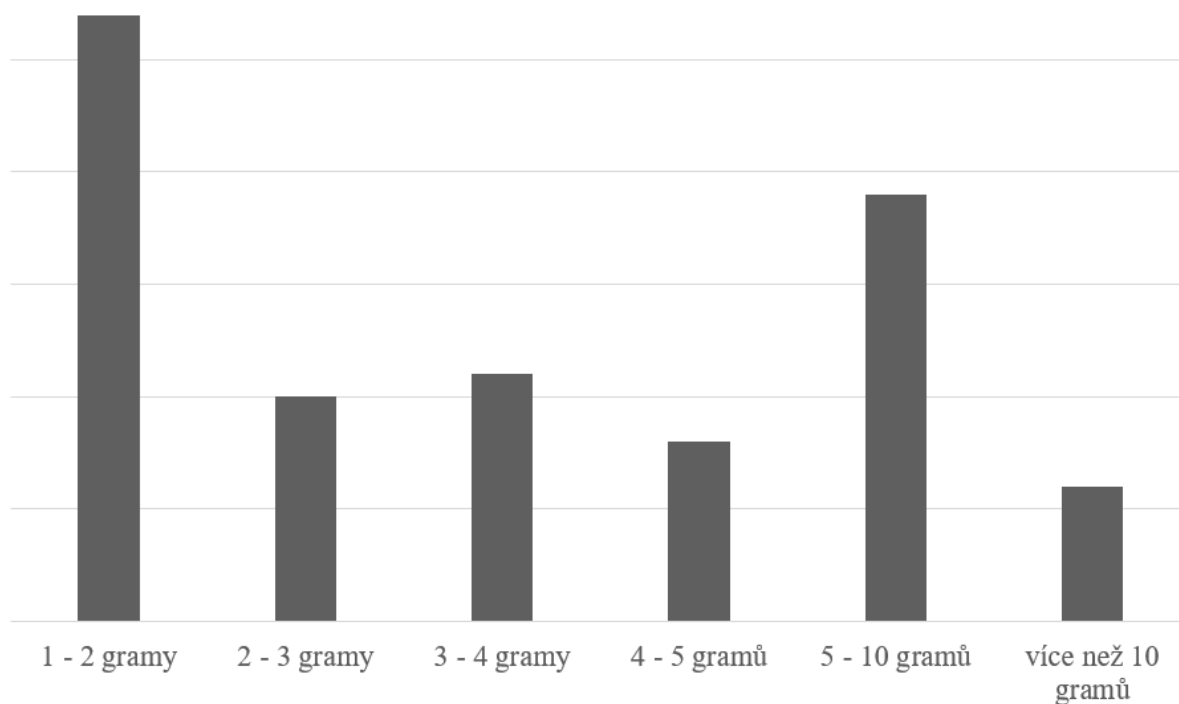
²⁶ Rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku, č. j. 4 T 61/2021-494, ze dne 22.06.2022.

²⁷ V podané žádosti bylo zažádáno pouze o rozsudky. Pokud některé soudy nad rámec poskytly i jiné typy rozhodnutí, jako např. trestní příkazy, do rozboru jsem je také zařadila.

1,12 gramu následuje rozsudek Okresního soudu v Písku, č. j. 2 T 6/2021-719, ze dne 12.08.2022. V tomto případě se přečin přechovávání omamné a psychotropní látky sbíhá s několika dalšími přečiny. To neznamena, že při kvalifikaci jednání podle § 284 odst. 1 TrZ nemusí být přihlíženo k míře, v jaké obžalovaný obvykle THC užívá. Tomu soud v odůvodnění nevěnoval žádnou pozornost - možná proto, že větší význam přikládal ostatním skutkům.

Dalších 24 poskytnutých rozhodnutí se pohybovalo v rozmezí od 1 do 2 gramů. Do výše 1,5 gramu šlo o trestní příkazy, odůvodnění tedy není k dispozici. V dalších rozhodnutích s hodnotami do výše 2 gramů se v odůvodněních o míře závislosti obžalovaného nehovoří.

Graf 2: Podíly jednotlivých hodnot, které byly soudy v roce 2022 kvalifikovány jako množství větší než malé THC podle § 284 odst. 1 TrZ.

Zdroj: *Vlastní zpracování z poskytnutých rozhodnutí obecných soudů z roku 2022, která se zabývají neoprávněným přechováváním THC pro vlastní potřebu podle § 284 TrZ, získaných na základě podání žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb.*

Jaké hodnoty (ne)jsou v současné soudní praxi u THC kvalifikovány jako větší rozsah (§ 284 odst. 3 TrZ) a značný rozsah (§ 284 odst. 4 TrZ)?

Jak jsem zmínila v předchozí podkapitole, podle dřívější judikatury má být větší rozsah desetinásobkem množství většího než malého, značný rozsah jeho stonásobkem.²⁸ V případě THC to podle hodnoty ve stanovisku tedy orientačně znamená **10 gramů** účinné látky u většího rozsahu podle odst. 3, **100 gramů** účinné látky u značného rozsahu podle odst. 4. To za předpokladu, že nebereme v potaz individuální spotřebu pachatele, na základě které by měla být hranice množství většího než malého případně posunuta výš (a tím pádem i od ní se odvíjející větší rozsah a značný rozsah).

Stejně jako u metamfetaminu bych se i u THC nejprve chtěla věnovat tomu, jaké nejvyšší množství účinné látky bylo kvalifikováno jako množství větší než malé. Tímto způsobem bylo pod § 284 odst. 1 TrZ zařazeno množství **75,33 gramu** účinné látky, a to rozsudkem Okresního soudu Brno-venkov, č. j. 12 T 114/2021-170, ze dne 14.03.2022. Otázkou opět zůstává, proč soud dané množství nekvalifikoval jako větší rozsah, když by pro naplnění tohoto zákonného znaku mělo stačit výše zmíněných 10 gramů. Jelikož se tím v odůvodnění blíže nezabývá a potvrzuje naplnění zákonného znaku množství většího než malého, můžeme pouze polemizovat nad tím, co bylo vodítkem pro takový závěr. Protože jde o poměrně velkou a neodůvodněnou odchylku od ustálené judikatury, lze předpokládat, že jde o nedůsledné posouzení, v rámci kterého nebylo ke konstantní judikatuře přihlédnuto. Pod zákonný znak množství většího než malého je tak dvěma různými soudy zařazeno jednak množství 1,1 gramu, jednak 75,33 gramu (shodou náhod je rozdíl mezi těmito dvěma extrémy téměř sedmdesátinásobný, stejně jako u metamfetaminu).

Odchylují se také následující rozhodnutí, ve kterých soudy dané hodnoty kvalifikovaly jako množství větší než malé, ačkoliv by podle ustálené judikatury měly spadat pod větší rozsah:

- rozsudek Okresního soudu ve Znojmě, č. j. 17 T 93/2022-248, ze dne 15.08.2022 (**47,03 gramu**),
- trestní příkaz Okresního soudu v Kladně, č. j. 6 T 165/2022-34, ze dne 14.12.2022 (**21,28 gramu**),
- trestní příkaz Okresního soudu Plzeň-jih, č. j. 24 T 34/2022-24, ze dne 04.03.2022 (**15 gramů**).

²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012.

I u THC je bohužel zákonný znak většího rozsahu značně problematický. Ačkoliv se mají hodnoty kvalifikované podle § 284 odst. 3 TrZ správně pohybovat v rozmezí od 10 gramů do 100 gramů účinné látky (7 poskytnutých rozhodnutí se v tomto rozmezí skutečně pohybuje), některým soudům pro rozhodnutí o naplnění kvalifikované skutkové podstaty stačily i tyto hodnoty:

- trestní příkaz Okresního soudu v Kladně, č. j. 6 T 128/2022-25, ze dne 27.09.2022 **(3,01 gramu)**,
- rozsudek Okresního soudu v Jičíně, č. j. 16 T 16/2022-1173, ze dne 11.04.2022 **(„nejméně 6 gramů“)**,
- rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku, č. j. 2 T 12/2022-296, ze dne 13.09.2022 **(8,58 gramu)**.

Zejména první případ je zarážející, vzhledem k tomu, že jde o pouhý trojnásobek hodnoty, kterou stanovisko vymezilo jako množství větší než malé. Tím spíš, pokud jiný soud ve stejném roce za množství než malé označil výše zmíněných 75,33 gramu. Pokud jeden soud zařadí množství 75,33 gramu pod základní skutkovou podstatu, zatímco jiný soud množství 3,01 gramu pod kvalifikovanou, rozhodně se nedá hovořit o právní jistotě, a už vůbec ne o jednotné praxi soudů. Stejným způsobem lze napadnout i shora uvedený rozsudek Okresního soudu v Jičíně. Pouhá zmínka o „nejméně 6 gramech“ je pro kvalifikaci podle § 284 odst. 3 TrZ zcela nedostatečná, jelikož se rozhodnutí výrazně odchyľuje od ustálené judikatury. Ledabylá právní posouzení ve shora uvedených rozsudcích může částečně omluvit jedině to, že přechování omamné a psychotropní látky v jejich rámci „zapadly“ mezi velkým množstvím sbíhajících se skutků.

Naopak zákonný znak značného rozsahu podle § 284 odst. 4 TrZ v tomto ohledu nepůsobil problémy a konkrétní množství účinné látky se vždy pohybovala daleko za stonásobnou hodnotou množství většího než malého.

Tabulka 7: Nejnižší a nejvyšší hodnoty, které byly soudy u **THC** kvalifikovány jako množství větší než malé (§ 284 odst. 1 TrZ), větší rozsah (§ 284 odst. 3 TrZ) a značný rozsah (§ 284 odst. 4 TrZ) u v poskytnutém vzorku trestních rozhodnutí z roku 2022.

	Nejnižší hodnota	Nejvyšší hodnota
Množství větší než malé (§ 284 odst. 1 TrZ)	1,1 g ²⁹	75,33 g ³⁰
Větší rozsah (§ 284 odst. 3 TrZ)	3,01 g ³¹	98,8 g ³²
Značný rozsah (§ 284 odst. 4 TrZ)	192,4 g ³³	485,7 g ³⁴

Zdroj: Vlastní zpracování z poskytnutých rozhodnutí obecných soudů z roku 2022, která se zabývají neoprávněným přechováváním látek s účinnou látkou THC pro vlastní potřebu podle § 284 TrZ, získaných na základě podání žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb.

3.5.3. Obecné závěry

Jak často se v odůvodnění objevují znalecké posudky, popř. zmínky o stupni závislosti pachatele?

Ve vztahu k míře závislosti pachatele se v rozsudcích z roku 2022 se znaleckými posudky až na jednu výjimku nepracuje. V poskytnutém vzorku lze zmínky o vypracování znaleckého posudku z odvětví toxikologie nalézt především v souvislosti s konstatováním přítomnosti psychotropních látek u pachatele v době spáchání skutků, které se s trestným činem přechovávání omamné a psychotropní látky sbíhají. V praxi se tedy soudy přiklání spíše k hodnotám uvedeným ve stanovisku a posouzení míry závislosti pachatele se nevěnují. Pozitivní výjimkou je rozsudek Okresního soudu ve Znojmě, č. j. 17 T 93/2022-248, ze dne 15.08.2022, který je v předešlé kapitole již zmíněn v souvislosti s tím, že 47,03 gramu kvalifikoval „pouze“ jako množství větší než malé, ačkoliv by takové množství mělo spadat do většího rozsahu. V rámci daného řízení byl vypracován znalecký posudek z odvětví psychiatrie, poukazující na škodlivé užívání návykových látek obžalovaným. Lze se domnívat, že závěry z posudku měly na zmírnění represe vliv, ačkoliv to soud v odůvodnění explicitně neuvádí.

²⁹ Trestní příkaz Okresního soudu v Semilech, č. j. 5 T 4/2022-38, ze dne 15.02.2022.

³⁰ Rozsudek Okresního soudu Brno-venkov, č. j. 12 T 114/2021-170, ze dne 14.03.2022.

³¹ Trestní příkaz Okresního soudu v Kladně, č. j. 6 T 128/2022-25, ze dne 27.09.2022.

³² Rozsudek Okresního soudu v Písku, č. j. 11 T 50/2020-486, ze dne 25.02.2022.

³³ Rozsudek Okresního soudu v Berouně, č. j. 2 T 31/2022-77, ze dne 07.04.2022.

³⁴ Rozsudek Okresního soudu v Přerově, č.j. 3 T 102/2022-105, ze dne 07.11.2022.

Opírají se soudy o stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2013?

Odkazy na stanovisko se v současné judikatuře objevují běžně. Soudy používají zejména orientační hodnoty vymezené tabulkou v příloze, textovou částí stanoviska se spíše neřídí, jelikož zmínky o míře spotřeby pachatele v drtivé většině odůvodnění chybí. Na stanovisko odkazují pouze při zdůvodnění, proč dané množství kvalifikovaly jako množství větší než malé. Nezřídka se v jednotlivých odůvodněních objevuje podobná formulace: „*Trestní kolegium Nejvyššího soudu ČR ve svém stanovisku ze dne 13. 3. 2014. sp. zn. Tpjn 301/2013, pak stanovuje, co se považuje za větší než malé množství u omamných a psychotropních látek. U látky metamfetamin pak je stanovena hranice většího než malého množství na 0,5 g čisté látky*“³⁵

Obecně lze říci, že soudy nedůsledně pracují s hodnotami stanovenými v tabulce jako s fixními a závaznými, ačkoliv Nejvyšší soud v textové části stanoviska uvádí, že se jedná o hodnoty orientační a klade důraz také na posouzení individuální spotřeby pachatele. Dalším příkladem takového přístupu je například následující pasáž odůvodnění v jiném rozsudku: „*Jelikož sjednocovací stanovisko Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. Tpjn 301/2013, určuje, že množství větší než malé je v případě metamfetaminu determinováno 0,5 gramy účinné látky, o naplnění množstevního kritéria v případě trestného činu dle § 284 odst. 2 tr. zákoníku zde taktéž nemůže být pochyb.*“³⁶

³⁵ Rozsudek Okresního soudu v Mostě, č. j. 7 T 14/2022-131, ze dne 24.03.2022.

³⁶ Rozsudek Okresního soudu v Kladně, č. j. 26 T 78/2022-52, ze dne 15.12.2022.

4. Závěr

Z provedené analýzy je patrné, že pojem *množství větší než malé* obecnými soudy není vykládán jednotně. Neméně problematický je pojem většího rozsahu a značného rozsahu. Abych nezůstala pouze u bezvýsledných úvah nad příčinou tohoto problému (kterou může být jednak zrušení úpravy Ústavním soudem, jednak nejasné znění stanoviska Nejvyššího soudu, jednak nedůsledný výklad tohoto stanoviska obecnými soudy), chtěla bych se v závěru spíše zaměřit na jeho možná řešení.

Pokud jde o celkovou koncepci, obě protichůdná východiska mají svá negativa. Fixně vymezená hodnota nekoresponduje s dřívější judikaturou, jelikož každou osobu na zdraví či na životě ohrožuje odlišné množství dané látky podle toho, zda jde o prvouživatele nebo těžce závislého. Na druhou stranu se z finančního a časového hlediska nehodí ke každému jednotlivému případu přizvat soudního znalce, jak v článku *Větší než malé množství nejistoty* doporučuje MUDr. Petr Popov, MHA.³⁷ Vhodným kompromisem by dle mého názoru bylo přizvání soudního znalce k hraničním případům, u kterých se množství pohybuje v blízkosti stanovené orientační hodnoty. Případně by v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe měly být postoupeny do správního řízení.

Další problém představuje otázka, kým mají být orientační hodnoty stanoveny. Z krátkodobého hlediska se mi jako nejvhodnější řešení jeví revize kritizovaného stanoviska. Při jeho vypracování se Nejvyšší soud před deseti lety obrátil na širokou škálu specializovaných institucí, načež se spokojil s tím, že vyjádření poskytly pouze čtyři z nich. Ne vždy se jejich podněty navíc řídil. Revize a konzultace s odborníky by mohla vést k důkladnějšímu a srozumitelnějšímu vypracování stanoviska, které by obecným soudům při výkladu nepůsobilo takové problémy. Jako ještě lepší řešení se mi v dlouhodobém měřítku jeví přijetí nové právní úpravy - i když znění zákona nelze vývoji drogového trhu přizpůsobovat tak pružně jako nařízení vlády nebo obecně závazné pokyny, podle mého názoru je tento problém zanedbatelný oproti nejistotě, která při výkladu pojmu množství větší než malé v současné době panuje.

Protože jde o velice spletitou problematiku, je otázkou, zda objektivně správné a spravedlivé řešení vůbec existuje. Na druhou stranu tento nedostatek do značné míry koliduje s hmotněprávní zásadou *nullum crimen sine lege certa*. Pokud nad výkladem pojmu nepanuje shoda ani mezi soudci a odborníky, těžko může být toto množství známé toxikomanům, kteří jsou za jeho přechovávání trestáni.

³⁷ VIDRNA, J., VUČKA, J., POPOV, P. Větší než malé množství nejistoty. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 2, s. 35-41.

5. Seznam zdrojů

- CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., DVOŘÁKOVÁ, Z., ČERNÍKOVÁ, T., ORLÍKOVÁ, B., ROUS, Z., JAROŠÍKOVÁ, H., FRANKOVÁ, E., DÉKÁNY, L., FIDESOVÁ, H., VOPRAVIL, J. Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2022. CHOMYNOVÁ, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.
- JURÁKOVÁ, I. Několik poznámek ke kriminalizaci držení drog pro vlastní potřebu. *Právní rozhledy*, 1999.
- PÚRY, F., SOTOLÁŘ, A., ŠÁMAL, P. K problematice trestněprávního postihu přechovávání drog pro vlastní potřebu. *Právní rozhledy*, 1999.
- ŠÁMAL, P. § 187a [Přechovávání pro sebe]. In: ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. Trestní zákon. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004.
- ŠÁMAL, P., GRIVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné*. 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022.
- ŠÁMALOVÁ, M. § 289 [Společné ustanovení]. In: ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.
- VIDRNA, J., VUČKA, J., POPOV, P. Větší než malé množství nejistoty. *Trestněprávní revue*, 2017.
- VICHEREK, R. § 284 [Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu]. In: ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.
- VICHEREK, Roman. *Množství větší než malé, aneb kolik je možné držet omamných a psychotropních látek* [online]. Epravo.cz, 21.07.2014 [cit. 08.04.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/mnozstvi-vetsi-nez-male-aneb-kolik-je-mozne-drzet-omamnych-apsychotropnich-latek-pro-vlastni-potrebu-94705.html>.
- ZEMAN, P., ŠTEFUNKOVÁ, M., TRÁVNÍČKOVÁ, I. Co přinesl trestní zákoník v oblasti postihu drogové kriminality?. *Trestněprávní revue*, 2017.
- ZEMAN, P., ŠTEFUNKOVÁ, M., TRÁVNÍČKOVÁ, I. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci).

Seznam použitých právních předpisů

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných a psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů
- Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek

Seznam použité judikatury

- Nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 13/12, ze dne 23.07.2013
- Nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 98/20, ze dne 27.04.2021
- Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 4 Tz 142/2000, ze dne 12.07.2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 3 Tz 56/2001, ze dne 19.04.2001
- Stanovisko Nejvyššího soudu, sp. zn. Tpjn 301/2013, ze dne 13.03.2014
- Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 3 Tdo 705/2005, ze dne 29.06.2005
- Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 15 Tdo 1003/12, ze dne 27.02.2013

- Trestní příkaz Okresního soudu v Kladně, č. j. 6 T 128/2022-25, ze dne 27.09.2022
- Trestní příkaz Okresního soudu v Kladně, č. j. 6 T 165/2022-34, ze dne 14.12.2022
- Trestní příkaz Okresního soudu Plzeň-jih, č. j. 24 T 34/2022-24, ze dne 04.03.2022
- Trestní příkaz Okresního soudu v Semilech, č. j. 5 T 4/2022-38, ze dne 15.02.2022
- Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1, č. j. 9 T 30/2022-84, ze dne 26.04.2022
- Rozsudek Okresního soudu Brno-venkov, č. j. 12 T 114/2021-170, ze dne 14.03.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Berouně, č. j. 2 T 31/2022-77, ze dne 07.04.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Bruntále, č. j. 66 T 89/2022-869, ze dne 22.06.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích, č. j. 6 T 149/2022-208, ze dne 07.11.2022
- Rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku, č. j. 1 T 97/2022-245, ze dne 22.11.2022
- Rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku, č. j. 2 T 12/2022-296, ze dne 13.09.2022
- Rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku, č. j. 4 T 61/2021-494, ze dne 22.06.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Jeseníku, č. j. 2 T 129/2020-175, ze dne 26.04.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Jičíně, č. j. 16 T 16/2022-1173, ze dne 11.04.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Kladně, č. j. 26 T 78/2022-52, ze dne 15.12.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Liberci, č. j. 5 T 8/2022-552, ze dne 07.12.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Mostě, č. j. 7 T 14/2022-131, ze dne 24.03.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Nymburce, č. j. 4 T 63/2022-134, ze dne 12.09.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Opavě, č. j. 1 Tm 2/2022-198, ze dne 08.03.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Písku, č. j. 2 T 6/2021-719, ze dne 12.08.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Písku, č. j. 11 T 50/2020-486, ze dne 25.02.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Přerově, č.j. 3 T 102/2022-105, ze dne 07.11.2022

- Rozsudek Okresního soudu v Rakovníku, č. j. 1 T 40/2022-299, ze dne 22.09.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Šumperku, č. j. 5 T 74/2021-130, ze dne 03.08.2022
- Rozsudek Okresního soudu v Třebíči, sp. zn. 1 T 58/2022, ze dne 19.09.2022
- Rozsudek Okresního soudu ve Znojmě, č. j. 17 T 93/2022-248, ze dne 15.08.2022

Seznam ostatních zdrojů

- Pokyn policejního prezidenta č. 39/1998
- Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 6/2000
- Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 2/2006
- Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 1/2008